

Deze genade, deze gerechtigheid en dit eeuwig leven nu bezit ge hier op aarde, ook al zijt ge bekeerd, niet in uwezen, maar die is alleen voor u in Christus.

En alles hangt dus maar aan de mystieke gemeenschap, die ge door wedergeboorte en geloof met den Middelaar hebt.

KUYPER.

„Hoevele zonden heb ik?”

Hoevele misdaden en zonden heb ik? Maak mijne overtreding en mijne zonde mij bekend.

Job 13: 23.

Job heeft in zijn zielsangst schriklijke dingen uitgesproken, die we hem niet mogen nazeggen. En toch ligt er in die wilde kreten van Job voor u een diepe onderwijzing!

Dit komt daarvandaan dat Job zegt, wat hij denkt; maar vaak denkt, zonder het zelf te weten.

Hoor het maar als Job in de wanhoop zijns harten voor zijn God uitschreeuwde: „Hoevele misdaden, hoeveel zonden heb ik? Maak mij mijn overtreding en mijn zonde bekend!” Want dat roept Job uit, niet om ontdekking licht over het boos gedicht van zijn harte ontvangen; neen, maar wel tergeve, alsof hij zeggen wilde: „Gij kunt mij niets aantijgen; ik sta niet schuldig; er is geen zonde van aanblijven, die mij door God of menschen kan bewezen worden!” Immers er gaat vlak vooraf: „Ik weet dat ik rechtvaardig zal verklaard worden!”

Dat nu Job hierin tegenover Jofar recht sprak, mag u hier niet ophouden. Tegenover de Majesteit des Heeren HERRN sprak Job dwaasheid! En alleen in dit opzicht raakt dit woord u.

Want laat het u gezegd zijn: Wat bij dien wanhoopskreet over de lippen van Job gleed, dat woelt telkens ook uit den bodem van uw hart op, o, Gewisselijk, ge bekennt wel zondard te zijn, maar, zoo vraagt het arglistig hart gedurig: Waarin bestaat dan toch eigenlijk mijn zonde?

Schuld wilt ge wel belijden; maar kunt ge schuld belijden? Voelt ge een oordeel over heel uw persoon in uw binnenste gaan? En bij deze vraag grijpt er bij den burgerlijk braven mensch altoos een worsteling in zijn binnenste plaats: „Om oprecht te zijn, wat ik haast niet durf, wat zijn dan mijn overtredingen? Als ik zoo diep schuld heb te belijden, hoeveel zijn mijn zonden dan?”

Natuurlijk, de ongelukkigen, die eerst zijn overgegeven in een verkeerd zinn, en in hun jeugd, of ook later zich te buiten gingen aan zonde van godslastering, van diefstal, van dronkenschap, van hoerij, die vragen dat niet. Die hebben hun antwoord.

Maar zoo zij daarvoor bewaard bleef, en genade uw voeten hield, dat ze niet uitgleden, dan valt op die vraag het antwoord o, zoo zwaar aan uw geruste consciëntie.

En als ge Job dan roepen hoort: „Waar zijn dan mijn zonden?” denkt dan ook uw ziel niet soms in zichzelf: „Och, wat Job vroeg, denk ook ik in mijn binnenste, al durf ik het niet uitroepen gelijk Job het uitriep!”

Nu een vraag!

Waar ge nimmer in een dierentuin, waar achter de traliën kleine, lieve, jonge tijgertjes speelden en sprongen, al rollend door elkaar? En dat boeide u, niet waar! die lieve, spelende tijgertjes, waar nog geen kwaad bij was.

O, Om de moeder-tijgert zitten ze achter de traliën. Maar als die kleine, lieve tijgertjes alleen waren, konde ge gerust de traliën wegschrijven en uw eigen jongen met die kleine tijgertjes stoeien laten. Ze zouden uw jongen geen kwaad doen.

Ze spelen en stoeien nog maar en zijn zoo aantrekkelijk lief.

En toch, ge weet het. Als ge diezelfde lieve tijgertjes maar stil gaan en groeien laat, komt uit diezelfde lieve beestjes toch straks de felle, wrede, bloeddorstige tijgernaard te voorschijn. En zoo ge niet toeziet, verscheuren ze u en uw kind.

Heeft nu dit duidelijke beeld u niets omtrent de zondige gestalten in uw eigen hart te zeggen?

O, Neen, ook in u zijn die zonden nog niet uitgegroeid. De muil is nog niet opgesperd. De klauw nog niet uitgeslagen. Het vuur van den bloeddorstig vlamt nog niet in het oog.

Gij speelt nog met uw lieve zondetjes, in u zelve en in uw kind.

Er zit geen kwaad bij, denkt ge, en het vermaakt u meer, dan dat het u angst aanjaagt en u beklemt.

En toch wat zijn al die zondetjes in u dan kleine tijgertjes van binnen, waar de schriklijke boze aard inzit? En wat drijft ge anders dan roekeloos spel, met die boze wezentjes in u te koesteren en te streelen?

Men vergeleek de zonde in u wel eens bij kiempjes, zaadjes van een boos distelkruid, dat straks opgeschoten, u de huid zoo openrijt. Maar dat is te zwak gezegd. Neen, er is erger, er is verschreurd wild in uw hart. Die nog onuitgroeide zonden in u zijn als tijgertjes, die eerst o, zoo lief, toch als heur aard en wezen uitkomen, zich zoo schriklijk openbaren zullen.

Dan moordt het in uw hart!

En nu zult ge het onderscheid gevoelen! In uw hart, zooged als in dat van ieder zondard, zitten van binnen al die boze machten in. En voor wat aan u ligt doet ge alles, om die boze wildheden van klein groot te laten worden. Gij licht er tegen. Gij stoeit er mee. Gij voedt ze met sterk voedsel. Het is of ge haast naar het oogblik hunkert, waarop de boze aard mocht uitgaan.

Maar uw God is ontfermd!

Hij is wijzer dan uw dwaasheid, en Hij komt met genade tussenbeide en sluit in uw hart die boze machten achter traliën op. En nu speelt de klauw wel tussen de traliën door, maar tot moorden kwam het in uw hart niet.

En gij? Dankt ge daarvoor? Integendeel, gij vijt aan die traliën. Gij zoudt die tijgertjes uit willen laten! Gij zoudt dat uitkomen van dien bozen trek willen zien.

Maar nogmaals, uw God is ontfermd! En Hij slaat uw hand met uw vijf af. En zoo, zoo alleen zijt ge burgerlijk braaf gebleven en bleef het wild gediet wel in u, maar het kon niet woeden!

En als dan uw God en Vader, enkel door tusschentreddende genade, het ergste belette en voorkwam, zult gij dan zeggen: „Op mij is niets aan te merken, die wilde macht in mijn hart brak nog nooit los!”

Het is zoo, ge kunt ook wel langs anderen weg ontdekkend licht ontvangen, en tot zielsverrijzing komt het dan eerst, als reeds de enkele gedachte, dat het geen liefde voor uw God is, die u drijft, u pijn doet en door het hart schrijnt.

Ge hebt gelijk, tot dieper indaling in uw zonde komt ge eerst, als ge urenlang in uw natuurlijke vader, in Adam, vondt, en voeldt hoe gij het waart, die in hem tegen uw God en Souverein gerebelleerd hebt!

Maar toch, soms is het goed, om aan de hand van wat Job uitriep, tot besef van uw zonde te komen.

Het mag niet, dat ge in zelfstreclende eigen-gerechtigheid u boven den schuldigen tollenaar verheft. Ge moogt niet uit de hoogte van uw burgerlijke deugden op den gevallen man en op de gevallen vrouw neerzien. Ge moet leeren verstaan, dat de wilde boosheden die uit hun hart uitbraken en uitschoten, ook in uw hart wel tergeve huizen. En dat het eenige, waardoor ze in u rustig bleven en geen kwaad vermochten te stichten, die traliën der genade waren, waarachter uw God ze, u ter behoudenis, opsluit.

En Augustinus, uit den moordkuil van wiens hart ze zoo schriklijk uitbraken, is niet slechter dan gij. Gij zijt niet beter dan hij. En al het verschil tusschen u en hem is, dat God hem een tijdlang losliet, om heel de kerk te herinneren wat er in dits hart huist, en u tegen-hield, dat ze in u achter de traliën opgesloten bleven.

O, Spot toch met die genade van uw barmhartigen Vader niet! Als zijn hand even ophield die traliën geklonken te houden, zoo vreeslijk zouden ook uw boosheden naar buiten uit kunnen slaan. Hoor toch wat de Schrift zegt: „Die sta, zie toe dat hij niet valle!”

En daarom, misleid uzelve niet langer.

Wat vraagt ge? Wat dan toch uw zonden zijn? Hoe meent ge dat? Hoevele uw zonden zijn die uitbraken? Vraag liever: Hoevele uw zonden zijn, die God tegenhield en het uitbreken belette!

O, Als het daartoe mag komen, dan wordt uw standpunt zoo heel anders.

Dan kunt ge den gevallen man en de gevallen vrouw niet meer verachten, maar zult ge, bij al de verfoeking voor hun schriklijk kwaad, eer vragen: „Heere, wat onderscheidt mij, dat Gij mij niet losliet!”

Dan zal er een besef in u komen, dat ge in hun zonden uw zonden ziet. In den tijgerklauw die uit hun hart uitkwam den verscheurenden aard en het wezen zien van die tijgertjes in uw eigen binnenste, en ge zult ophouden er mee te spelen.

Ge zult niet meer vragen: „Wat zijn dan mijn zonden?” — maar schrikken van uw eigen hart, waarin zooveel wilde boosheden zaten opgesloten!

En dank, elken avond en elken morgen nieuwe dank zal van uw lippen naar den hoogen klimmen, dat uw God zoo ontfermd was, om u zoo wonderlijk over uw eigen hart te bewaren. Ja, uw diepste bede zal zijn: „O, God, blijf mij bewaren. Laat de boosheden van mijn eigen hart toch niet tegen mij los!”

KUYPER.

Amsterdam 24 Februari.

Den afloop der voorloopige besprekingen tusschen de Deputaten van het Synodaal Convent en de heeren Docenten der Theologische School te Kampen achten we zeer bevredigend.

Ook ons komt voor, dat men goed heeft gedaan met geen theologisch debat op de contentie in breeder kring te gaan voeren. Stellingen als thans ontworpen werden en leidraad der discussie vormden doen uitnemend dienste, om de gedachten te openbaren, maar kunnen geen grondslag vormen voor kerkelijke vereeniging, of ze laden den schijn op zich van een toevoegsel tot de Belijdenis te willen zijn. En dit mag niet.

Inzage der stellingen, die we een volgend maal opnemen, zal dit te duidelijk doen uitkomen. Bovendien had meer dan één der broederen, evenals wij dit hebben zonden, hier en daar bedenking.

Evenzo dunkt het ons goed gezien, dat men niet van de Chr. Gereformeerde kerken vergt, dat ze heur plaatselijke organisatie met de zekerheid voor heur goederen bezit zullen prijsgeven. En al brengt dit de ongelijkenheid mede, om voorshands dubbele kerkeraden te laten bestaan, toch is reeds veel gewonnen, zoo men in zijn meerdere vergaderingen één is.

Men moet iets en zelfs veel aan den tijd overlaten. Wat een tijdlang anders opgroeiende, moet gelegenheid hebben weer te wemmen aan elkanders saamleven.

Zeer hopen we nu maar, dat de meer publieke conferentie de gemoederen moge voorbereiden en het onderling vertrouwen moge vestigen.

En laat dan de Synoden saamkomen. Alleen die hebben te beslissen.

Elke conferentie is louter preparatoir.

Toen Rome in zake den Ketterdoop gekomen was tot het stelsel: „Alleen mijn kerk is de kerk; en daarbuiten is wel Doop, maar uit mijn kerk uitgedragen, en die dus eerst bij terugkeer tot mijn kerk zijn kracht herneemt”, verviel elke zwaargheid, zolang er maar één ware kerk voor de consciëntie der Christenheid bestond.

Maar met de dagen der Hervorming had dit natuurlijk uit.

Toen sprong de eenheid van het kerkelijk Instituut.

Niet de onzichtbare kerk sprong. Noch ook de zichtbare kerk in haar geheelheid. Neen, maar wat sprong was de één Gereformeerde kerk.

Er bleef zoo voor als na de Hervorming, maar één Lichaam van Christus, dat niet kan gedeeld worden, maar eeuwig één is en blijft in hem. Er is en blijft zoo voor als na de Hervorming maar één zichtbare kerk op aarde, die over alle landen en volken gespreid is, en niet kan gedeeld, omdat ze geen anderen hand heeft dan haar waarneembaarheid en al haar deelen waarneembaar blijven, ook al rukten ze uiteen.

Maar wat niet bleef, doch wegviel, was de eenheid van het instituut. Niet alles

bleef onder Rome als geïnstitueerde kerk. Er kwam een kerk, d. w. z. een geïnstitueerde kerk naast in bijna alle landen van Europa. In sommige zelfs twee of drie.

Hierdoor nu kwam de zaak van den Doop natuurlijk geheel anders te staan dan dusver.

Nu er instituut naast instituut stond, rees de vraag: Wat is een waar en wat een valsche instituut? en zoo ontbond de bekende tegenstelling tusschen de ware en de valsche kerk. Een tegenstelling, die nooit op het geestelijk wezen, maar alleen op het instituut der kerk gezien heeft en sloeg.

En het is in deze tegenstelling, dat onze Belijdenis beaamt uitsprak, dat de geïnstitueerde Roomsche kerk als instituut niet de kenmerken van het echte instituut vertoonde, maar de kenmerken van een namaak, van een onecht product, en dus van valschen muntslag.

Toch stelden daartegenover onze vaderen niet één waar instituut, maar meerdere ware instituten. Ze erkenden b. v. als ware kerk het instituut van de Gereformeerde kerken hier te lande, en van de Lutherse kerken in Duitschland, en dat hoewel beide als instituut niets met elkaar te maken hadden. Evenzo erkenden ze ware instituten in Schotland, Zwitserland, Engeland, Denemarken, enz., die instituten los naast de onze stonden.

Resultaat waarvan was, dat zij, aan de kerk van Christus over heel de aarde denkende, niet enkel dachten aan hun instituut, maar ook aan die andere instituten, en dus alsoo redeneerden: De kerk van Christus in het zichtbare bestaat uit deze en die, plus die en die kerk, alle instituten van ware makelij.

Hierbij echter lieten ze het niet.

Ze erkenden en gevoelden: Neen, ook buiten die ware instituten zijn er nog sporen van de aanwezigheid van het Lichaam van Christus. Het Lichaam van Christus strekt zich dus nog verder dan die ware instituten uit.

En dat zeggende, dachten ze aan zoovele vrome Doopsgezinden, die geen kerk bezaten. Aan Kwakers en hunsgezinnen.

Die allen stonden toch niet buiten het Lichaam Christi, en hoe konden ze dan, ook al hadden ze geen instituut, geheel buiten de kerk op aarde staan?

Vandaar dat het wierd: De kerk is de optelsom der ware instituten, boven en behalve de niet-kerkelijk geïnstitueerde groepen.

Doch ook daarbij kon men niet staan blijven.

Of was er dan in de Grieksche kerk geen spoor meer van Christus?

Ja zeker, zeiden ze, en ze zochten zelfs naar wegen om zich met haar te vereenigen.

Dus ook daar was nog een spoor van aanwezigheid van het Lichaam van Christus.

En zoo kwam men vanzelf tot de Armenische, de Koptische en andere kerken, die bij alle afdeling en bij al den valschen vorm van het instituut, toch nog iets anders dan puur heidenschen waren, en ook daar zag men nog mogelijkheid dat er iets van het Lichaam van Christus was.

En nadat op die wijs eenmaal onderscheid was gemaakt tusschen de kerk als organisme en als instituut, en gebleken was, dat ook onder een valsche instituut nog iets van een goed en degelijk organisme kon wezen, moest men ten slotte wel toegeven, dat dit ook met Rome zoo zijn moest, en aarzde Calvijn niet langer, om bij alle veroordeling van het instituut als valsche kerk toch onder dit instituut nog aan het bestaan van een reëel organisch leven te gelooven.

Het resultaat kwam daardoor zoo te staan, dat men zei: Als instituut zijn er ware en valsche kerken, en met de valsche kerken als instituut hebben we niets van doen.

Maar geestelijk is er een onzichtbare en zichtbare zijde der kerk van Christus, en de mogelijkheid van het bestaan der eerste moet overal, waar de laatste zich vertoont, erkend.

En toen nu gevraagd wierd, waar dan de grens liep, die de Heidenen en Joden eenzijdig, en de zichtbare kerk anderzijds van elkaar scheide, toen heeft de Catechismus geantwoord: Dat doet niet het Instituut noch ook de Belijdenis, maar dat doet de Doop, dewelke een merkteken is, om de kinderen der geloovigen van die der ongelovigen te onderscheiden.

En toen heeft insgelijks de Belijdenis in art. 34 dit verklaard: Het is niet het instituut, maar de Doop, door welken wij in de kerke Gods ontvangen en van alle andere volken en vreemde religies afgezonderd worden.

Een inzender vraagt ons het volgende:

Is het niet af te keuren, dat — nu er Geref. classes zijn — kerkeraden eenvoudig „naar het ambt der geloovigen” worden opzide gezet door gemeentelieden, zonder mispraak der (wel hun ziens niet, maar voor de opzideretenden tenminste wel wetlige) classes, waarvan hun kerken deel uitmaken?

Ons dunkt, het antwoord op deze vraag kan op afdoende wijze gegeven.

Uitgangspunt bij deze fase van den kerkelijken strijd is, dat de Hilariteit weigert recht te doen en op geneerlei wijze gezind is de souveriniteit van Christus te erkennen.

Uit dien hoofde en op dien grond heeft de actie plaats niet bij de Synode, noch ook bij de classes, maar alleen bij de kerkeraden die buiten alle hiërarchie als kerkbesturen toch bestaan.

Dientengevolge kan van aanspraak op een Classikaal Bestuur om tot Reformatie over te gaan, geen sprake meer wezen.

Die fase is er geweest, maar liep ten einde.

Het Amsterdamsche proces is juist gevoerd met de bedoeling, om aan de Hoogere Besturen de gelegenheid te bieden zich

principieel in alle instantiën uit te spreken. Dat is geschied.

En tot in revisie heeft de Synode toen zoo principieel mogelijk uitgesproken, dat zij geen actie op grond van Gods Woord of de eere van onzen Koning tegen haar aangematigd gezag dult.

Deze zaak komt ons daarom voor uit-gemaakt te zijn.

Door den heer G. Milo te Haarlem wierd ons onderstaand schrijven toegezonden naar aanleiding van het artikel door Prof. De Savornin Lohman over de Kerkelijke Kas in ons blad geplaatst.

HAARLEM, 13 Februari 1888.

Mijnheer de redacteur!

Mag ik door middel van uw blad een paar vragen ter beantwoording voorstellen, naar aanleiding van het schrijven van Jhr. De Savornin Lohman over „de Kerkelijke Kas” in uw nummer van gisteren?

Zijn Hooggeleerde deelt daarin mede, dat in 1866 „de gemeentelieden, niet als kerk, maar als een gewone vereeniging, het bestuur van het kerkgoed hebben opgedragen aan een bestuur. Dat bestuur handelt nu met het kerkgoed juist evenzoo, als het bestuur van een vereeniging met de goederen der vereeniging handelt, ofschoon de gemeente hare statuten niet door den Koning heeft doen goedkeuren”.

Deze laatste bijzonderheid doet de vraag oprijzen: Kan men dan bij de regering als eigenaar van zekere goederen bekend staan, zonder zichzelf daarvoor bij haar te hebben aangegeven (in dit geval door goedkeuring der statuten)? Als toch de overheid een persoon of vereeniging niet als eigenaar kent, of wil men erkent, dan kan zulk een persoon of vereeniging immers geen rechtsgeding daarvoor voeren, wijl die burgerlijke rechter zou zeggen dat er volstrekt geen eigenaar bij de burgerlijke macht bekend is en hij er dus niets aan doen kan. Ik meen toch meermalen gehoord te hebben, dat de aanvraag om rechtspersoonlijkheid juist geschiedt om zich voor den burgerlijken rechter te kunnen verweren, ingeval het eigendomsrecht op goederen mocht worden betwist. En zonder goedkeuring der statuten is er immers geen rechtspersoonlijkheid te verkrijgen? Er zou ook uit volgen, dat geen enkele Ned. Herv. Gemeente de laatste bezat. En ook dat de burgerlijke rechter moet weten aan welke bepalingen elke Ned. Herv. Gemeente in 1866 en later het bezit harer goederen heeft vastgemaakt. Onlangs wees ik er in *De Standaard* op, dat de advocaten van de synodalen zich schier aanstellen alsof het onge-maakt was, dat wie met de synode breekt, ook het recht op de kerkelijke goederen verliest, zonder eenig bewijs daarvoor uit de bepalingen der plaatselijke kerken op het bevel op te geven. Dit punt is, zoover ik weet, tot dusver in de pers niet besproken, wat m. i. niet on-dienstig ware. Ik merk hierbij nog op, dat, zoolang men lid is van de Ned. Herv. kerk, men ook voor zijn deel recht behoudt op haar stoffelijk bezit. En vergis ik mij niet, dan staan er nog vele namen van Doelverenden op de lid-matenboeken der Ned. Herv. kerk die ook de vorige Synodalen dus als lid moet erkennen.

Het tweede, wat in het schrijven van Jhr. De Savornin Lohman mijn aandacht trok, was de verklaring dat de Gereformeerde kerken door de overheid niet erkend worden en dus de diaconieën niet zelfstandig in rechten kunnen optreden, waarom zij een gemachtigde voor haar aanstellen. Want waarvoor dient dan de kerkmeisgeving aan den burgemeester en Z. M. den Koning, dat men is opgetreden als Ned. Geref. kerk te... anders dan om als zodanig erkend te worden? Van tweeën één toch: of de regering beschouwde dit als titel van een nieuwe kerk en dan kon ze op haar naam ter plaatse waar het behoort, een kerkgebouw b. v. als eigendom doen boeken; of de regering zag daarin de bewering, dat de doelezende kerken de voorzetting zijn van de kerkengroep, die van het ruiden der zestiende tot het begin der vorige eeuw Gereformeerde kerken genoemd werd en sedert onder den naam van *Nederlandsche Hervormde kerk* bekend is geweest. In het laatste geval echter had m. i. de regering terstond na ontvangst der mededeeling moeten verklaren, dat zij de kerken onder dezen titel niet kon erkennen, wijl er reeds een kerk onder dien titel bestond, tenzij uitdrukkelijk verklaard werd, dat men het bestaansrecht der Ned. Herv. nevens zijn eigen kerk erkende.

Mag ik dus zoo vrij zijn om u opneming van dit schrijven en beantwoording dezer vragen, hetzij door u, hetzij door Jhr. De Savornin Lohman, te verzoeken?

U daarvoor bij voorbaat mijn dank be-tuigende, teken ik mij,

uw dienstw. dienaar,

G. Milo.

P.S. Strijdt het niet met elkander, dat plaatselijke kerken wijl bekeer kunnen hebben en toch hun statuten daarvoor niet konden op-zenden, wijl hun zelfstandigheid werd betwijfeld?

We zonden dit stuk aan Prof. De Savornin Lohman ter beantwoording, die de goedheid had, ons onderstaand bescheid toe te zenden.

Een duidelijk antwoord op deze vragen te geven is niet gemakkelijk, juist omdat onze kerkelijke toestanden eigenlijk in het geheel niet geregeld zijn.

Wanneer zedelijke lichamen, waartoe ook onze lokale kerken behooren, een bestuur hebben, dan treedt dat bestuur op. Toen dus onze lokale kerken in 1866 de vrije beschikking kregen over de haar toekomende goederen, hadden de bestaande besturen, de kerkeraden, zich die zaak moeten aantrekken. Maar deze leefden onder een organisatie afkomstig van Willem I, waarbij het goederenbeheer uitdrukkelijk uitgesloten was van de werkzaamheden, bij die organisatie aan de kerkelijke besturen opgedragen. Zij durfden zich, terecht, dat bekeer niet aantrekken. Toen zijn eenvoudige de individuele leden opgetreden, om een bestuur voor de goederen aan te stellen. Evenwel deden dit niet allen voor wie het goed bestemd was, doch

alleen zij, die in de kerk ook voor geestelijke zaken stemgerechtigd waren. Deren handelden niet als gemeente, dus door hunne besturen, maar als individuele rechthebbenden, even als zij eene gewone vereeniging waren. Toch lieten zij hunne reglementen niet bekrachtigen volgens de wet op de vereenigingen, en gaven zij evenmin kennis volgens de wet op het toezicht der kerkgenootschappen. Vandaar menige onzekerheid en verwarring. Doch daar de leden, die de reglementen vaststelden, dit doen als leden eener kerk, zoo acht de rechter het onnoodig, dat die reglemen-ten krachtens de wet op de vereenigingen worden erkend. Het geldt toch hier niet de oprichting van iets nieuws, maar de regeling, van oude bestaande lichamen, waarvoor evenwel de noodige bepalingen, om ze met onze hedendaagsche rechtsbegrippen in overeenstemming te brengen, ontbreken.

Wat de tweede vraag aangaat merk ik op, dat de besturen van bestaande kerken de wijzigingen hunner statuten aan de Rege-ring moeten mededeelen, doch dat de Rege-ring hare zijds daartoe niets te verklaren heeft. De mededeeling geschiedt enkel om het toezicht, niet om de erkenning. Als dus een kerkerad mededeelt, dat hij zich losmaakt van de organisatie van 1816, blijft het onzeker of de Regeering die daad als rechtsgeldig beschouwt. Voor de kerk is dit in zekere mate onverschillig; zij ont-leent haar recht van bestaan niet aan eenige wereldlijke Overheid, en treedt dus zelfs tegen-over deze op, al kan zij de Overheid niet dwingen haar te erkennen. M. i. moeten dan ook nu, evenals vroeger, de diaconieën der Ned. Geref. kerken en geenszins de besturen der kerkelijke klassen, den angsten doen, die bij art. 10 der armenwet worden gevorderd en moeten de kerkeraden en Synodale vergaderingen optreden, als er iets tot de Regeering moet worden gezegd, al loopen zij gevaar van ter deure te worden gewezen, gelijk dit ook in vroegere dagen van vervolging wel geschied is. Zoolang de Overheid het recht der kerk niet erkent, klaagt zij, omdat haar onrecht geschiedt. Dit alles geeft voor de kerk geen moe-lijkheid, behalve bij het plegen van burger-rechtelijke handelingen, zoals koop, huur enz. Want zoolang de Overheid — n. l. de rechter — ook die handelingen niet erkent als afkomstig van de kerk, hebben die handelingen geen effect, en zou dus de kerk niets kunnen bezitten enz. Zoolang nu zij niet volkomen zeker is, dat men haar goed recht, dat ze beweert te hebben, ook erkennen zal, bezigt zij voor die handelingen de hulp van een tusschenpersoon. De beste tusschenpersoon nu is het bestuur der Kerke-lijke Kas, omdat dit bestuur door haar zelf, zoo noodig, onschadelijk kan worden gemaakt.

A. F. DE S. L.

18 Februari.

Naar we hopen durven, zal de heer Milo met ons den heer Lohman danken willen, voor zijn vernieuwde poging om licht te spreiden over een ons vreemde, en daarom voor velen duistere verhouding, die, zodra men er eenmaal in leeft, alle vreemds ver-liest en klaar als de dag wordt.

We loopen min of meer gevaar, dat de zoo uiterst gewichtige quaestie, waarover de laatste weken een vruchtbare gedach-tenwisseling tusschen ons blad en enkele organen van Christelijke Gereformeerde zijde plaats grijpt, derhalve.

Men doolt af, en vergeet waar het om ging.

Mogen we daarom herinneren, niets meer, maar dan toch herinneren, dat we als uit-gangspunt stelden niet een redenerende, maar een feit.

Het machtige en veelzeggende feit, na-melijk, dat ook de Christ. Geref. kerkeraden den Doop door pastoren, popen en Syno-dale predikanten bediend, erkend hebben, en slechts dan herdoopten, als de instelling zelf geschieden was.

In dit feit hebben we ons van harte ver-bengd, omdat deze kerkeraden daardoor het beginsel van het Separatisme in zijn kwaden zin veroordeeld hebben, en het beginsel van de Catholiciteit in zijn goeden zin hebben gehuldigd en geijkt.

Ware dit anders, er zou van geen saam-gaan sprake kunnen zijn. Nu dit zoo is, is saamgaan plicht. Plicht van Godswege. En al wie deze vereeniging of herenging om wat oorzaak ook tegenstaat of belemmert, zal er het oordeel om dragen.

Het geldt hier de trekking van de lijfde in het Lichaam van Christus, en wee hem, die deze lijde bedroeft.

Uitgaande nu van dit heuglijke feit heb-ben wij gezegd: Alzoo zij, geïnstitueerde kerken, erkent den Doop bediend buiten uw instituut.

En dat niet, omdat ge elk ander insti-tuut voor goed houdt, want dan kunt ge wel den Lutherischen Doop misschienen, maar nooit den Roomschen erkennen.

Ge erkent dus dezen Doop, niettegen-staande hij bediend is in een instituut, dat ge organische als valsche kerk verwerpt.

Hieruit volgt dat ge het bestaan van deelen der ware zichtbare kerk in allerlei andere instituten, zelfs onder een valsche instituut aanneemt.

En derhalve, zoo concludeerden we, er-kent gij met ons, dat de grens der zichtbare kerk gaat zoover als de door u zelf erkende Doop reikt.

Mogen we nu, om ons geding vruchtbaar en ons pleidooi zaaklijk te houden, vragen of onze geachte tegenstanders, al dan niet met ons Vraag 74 van den Catechismus be-namen, waar staat: dat de kinderen der ge-loovigen door den Doop in de Christelijke kerk ingelijfd en van de kinderen der on-geloovigen onderscheiden worden.

Zoo niet, mogen, dan of onjuist het Heilige Sch. Maar ind onze broede niet zullen i vraag!

Bijaldien vigen en kl-aarde, en he-ken aanduid en wie kind de Catechisi wij leeren, trekt tussch vigen”, niet i uitwendigen moet, waas des harte zichtbare.

Is het nu mogelijk, o-zin dese w „dat de De en de kind scheide!” and dan wij d andere verli-sullen haar i

Maar indi-gen moet: ook een zin-zoolang we Catechismus

Een vrien-hart.

In vroege met de org-zijn, omdat voeren zool-blijft en toc

Nu echte belang kreeg elke opmer-ken en elki

Dat men dikwijls onb-we, al stond weegden mochten.

Maar wat we thans, nu onverwijld i melijk bejeg

Niet door deze schreef dan vriendel

Maar wel-gen: „Ja, e De Heraut

Of: „Nu ja, ring praat g-men daar n-komt De H-redeneeringe

Laat ons i-We nemei bestrijders in en grondige hebben dan dat hun re-en onze be-loos geklap-men, dat b-scholastieke degelijk wet

Maar, en broederen z-schrijvers d-ben, om van zoo minacht-neer te zien nederbuigende struikelende

Laat het r-onze verkee-gen, en las langdradige bondige str-woorden, dat De Heraut nenten zijn

Of liever der lieide zij-stuitede uite-gevoelt men Heraut teru-riode van m